

Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistyksiä

Autismin Kirjon Pohjalaiset ry

Autistien ja Rett-henkilöiden Tuki ry

ELLA ry, erityislasten vanhempien Loimaan ja lähikuntien aluekerho

Espoon Autismi- ja Aspergeryhdistys ry

Etelä-Savon ADHD-, autismi- ja dysfasiayhdistys ry

Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening rf

Helsingin Autismi- ja Aspergeryhdistys ry

Itä-Savon Puatti ry

Kanta-Hämeen Asperger-, autismi-, dysfasia- ja ADHD-yhdistys, HYMY ry

Keski-Suomen autismiyhdistys ry

Kymenlaakson Autismi-, Asperger-, Dysfasia- ja ADHD-yhdistys AADA ry

Kymenlaakson Autismiyhdistys ry

Länsi-Uudenmaan Autismi- ja Aspergeryhdistys ry

Pohjois-Karjalan ADHD-, autismi- ja dysfasiayhdistys ry Aksoni ry

Pohjois-Savon neurologiset erityisvaikeudet ja autismikirjo -yhdistys Eijsveikeet ry

Pohjois-Suomen autismin kirjo ry

Päijät-Hämeen Autismi ja Asperger ry

Salon alueen autismiyhdistys ry

Satakunnan Autismi-, ADHD- ja Dysfasiayhdistys SAMDY ry

Suomen Asperger-yhdistys ry

Suomen Autismiyhdistys ry

Tampereen seudun Aspergerin syndrooma- ja Autismiyhdistys TSAU! ry

Turun seudun autismi- ja ADHD-yhdistys Aisti ry

Vantaan Autismi- ja Aspergeryhdistys ry

Varkauden Seudun Wamdy ry

Ylä-Savon Autismi- ja Aspergeryhdistys ry

Jäsenyhdistysten yhteystiedot: katso www.autismiliitto.fi

AUTISMI- JA ASPERGERLIITTO RY

Autismi- ja Aspergerliitto ry:n päämääränä on yhteiskunnallisten muutosten avulla edistää autismin kirjon henkilöiden perusoikeuksien toteutumista.

Autismi- ja Aspergerliiton pääasiallisia tehtäviä ovat

- edunvalvonta
- yhdistys- ja vertaistoiminnan tukeminen
- tiedotus ja koulutus
- ohjaus ja neuvonta
- kirjastopalvelu
- Empowerment-toiminta
- vertaisperhetoiminnan tukeminen
- Aune-osaajaverkoston koordinointi

www.autismiliitto.fi,
www.facebook.com/Autismiliitto
www.puoltaja.fi

Autismi- ja Aspergerliitto ry

Keskustoimisto ja kirjasto

Avoimna arkisin klo 9 - 15
Nuijamiestentie 3 B
00400 Helsinki
Puh. (09) 7742 770/ vaihde

Kaakkois-Suomen aluetoimisto

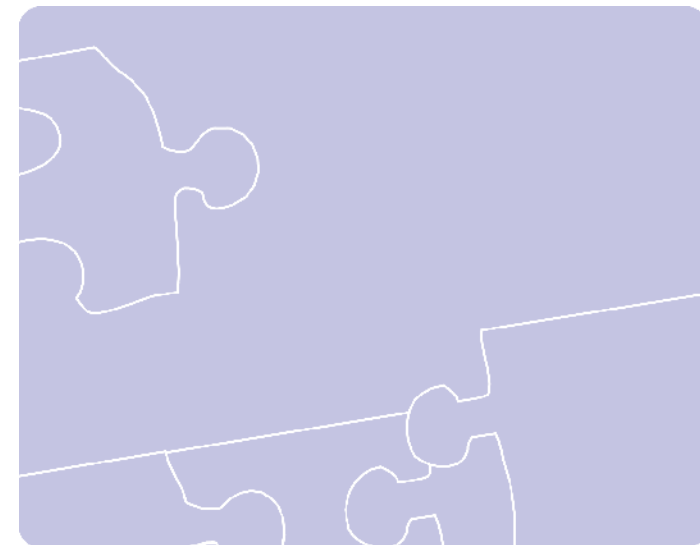
Kauppamiehenkatu 4
45100 Kouvola
Puh. (09) 7742 7771 ja 050 3406 180

Pohjois-Suomen aluetoimisto

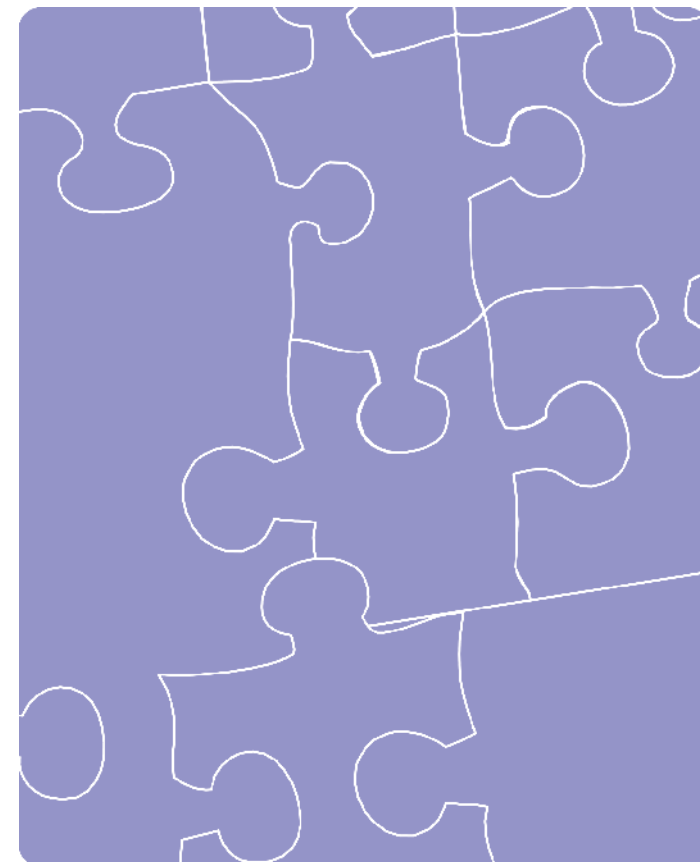
Kumppanuuskeskus
Isokatu 47
90100 Oulu
Puh. (09) 7742 7791 ja 050 5022 269

www.autismiliitto.fi

16. painos (1/2014)

Aspergerin oireyhtymä

ASPERGERIN OIREYHTYMÄ (F 84.5, ICD-10)

Aspergerin oireyhtymä on autismin kirjoon kuuluva neurobiologinen keskushermoston kehityshäiriö, joka aiheuttaa vaihtelevia toimintarajoitteita. Asperger-henkilöllä (AS-henkilöllä) aistien antama tieto ja sen tulkinta on yksilöllistä ja eriasteisesti poikkeavaa.

Aspergerin oireyhtymässä on kyse tietyistä piirteistä koostuvasta käyttäytymiskuvasta, joka on monimuotoinen ja omaleimainen. AS-henkilöt ymmärtävät asioiden merkityksiä ja mieltävät ympäristöään eri lailla. Usein havaittavia piirteitä käyttäytymisessä ovat vaikeudet sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja kommunikoinnissa, vaikeus asettua toisen ihmisen asemaan ja poikkeavat reaktiot aistiärsykkeisiin ja paneutuminen erityisiin mielenkiinnon kohteisiin. Asperger-henkilöitä arvioidaan Suomessa olevan 40 000.

KUNTOUTUMINEN

AS-henkilöiden vahvuudet ja ongelmat sekä tuen tarve ovat yksilöllisiä, ja tuen luonne muuttuu iän myötä. Osa heistä tarvitsee tukea vuorokauden ympäri, toiset selviytyvät kevyellä tuella. AS-henkilöllä on epätasainen kykyprofiili, joten selviytyminen vaihtelee huippuosamisesta vähäisiin taitoihin.

Kuntoutuminen on AS-henkilön oman ajattelun ja elämänhallinnan kehittämistä. Siinä vahvistetaan taitoja tehdä omia valintoja ja hankitaan elinikäisiä valmiuksia. Kuntoutuksen suunnittelussa ovat mukana AS-henkilön lisäksi ammattilaiset ja lähipiiri.

Kuntoutuksessa voidaan tarvita neurologian, psykiatrian, neuropsykologian, kasvatustieteen, kommunikaatio- ja toimintaterapian asiantuntemusta, tukikeskusteluja ja vertaistukea. Diagnoosi ei ole leima, vaan siinä saatu tieto henkilön kyvyistä on pohja, joka kertoo, mitä taitoja tulisi kehittää. AS-henkilön vuorovaikutustaitojen vahvistaminen on kuntoutuksen perusta.

Kuntoutus on ohjattua toimintojen jäsentämistä ja toimintaohjeiden mukaista arjen harjoittelua aidoissa ympäristöissä kotona, päiväkodissa, koulussa, asumisyksikössä, työpaikalla ja vapaa-ajan toiminnoissa.

Kun oppimista halutaan ohjata ja tukea, on hyvä tutustua henkilön omaan tapaan ajatella: millaisia eri asioiden merkitykset hänelle ovat, miten hän mieltää ympäristönsä, ja miten hän kommunikoi? Yhteistoiminta AS-henkilön kanssa edellyttää molemminpuolista luottamusta.

Aspergerin oireyhtymän vaikutukset ovat yksilöllisiä. AS-henkilön toimintaa ohjaa asiakeskeinen ajattelu ihmiskeskeisen sijasta. Älyllisen kapasiteetin ja arjessa selviytymisen välillä voi olla suuri ero. Seuraavat alueet voivat olla haasteellisia:

Eläytymisen erillaisuus vaikeuttaa toisen tilanteen ymmärtämistä, jolloin käytös voidaan tulkita itsekeskeiseksi tai manipuloivaksi.

Kokonaisuuksien hahmottamisen vaikeus ilmenee mm. yksityiskohtiin juuttumisena, jolloin kokonaisuutta ei havaita eikä tietoa pystytä soveltamaan toisessa asiayhteydessä.

Toiminnan ohjauksen rajoitteet ilmenevät vaikeutena laatia ja toteuttaa toimintasuunnitelmia, arvioida toiminnan seurausta ja ajankulua. Rituaaleihin ja rutiineihin tukeutuminen voi olla näiden puutteiden kompensoimista.

Toimintojen automatisoitumisen puutteellisuus näkyy esimerkiksi vaikeutena motorisissa suorituksissa, jolloin tarvitaan harjoittelua ja toistoa.

Toimintakykyä kohottavia kuntoutuksen alueita ovat

- kielen merkitysten ja kommunikoinnin vahvistaminen
- ympäristön strukturointi ja oman toiminnan ohjauksen vahvistaminen
- sosiaalisten tilanteiden ja vuorovaikutuksen harjoittelu
- aistiviestien tunnistaminen ja oman tunnetilan hahmottaminen.

Selkeät ohjeet ja struktuuri auttavat arjessa selviytymistä.

ELÄMÄNKAARI

Onnistunut siirtyminen elämänvaiheesta toiseen vaatii suunnittelua, saattajia ja tiedon siirtymistä. Varhaisella diagnosoinnilla ja suunnitelmallisella kuntoutuksella päästään parhaisiin tuloksiin.

AS-lapsi voi tarvita tukea koulunkäyntiin, esimerkiksi koulunkäyntiavustajan sekä ohjattua aamu- ja iltapäivätoimintaa. Luokkasijoitus yleisopetuksessa, erityisluokassa, pienryhmässä tai integroidusti yleisopetuksen luokassa.

Peruskoulun jälkeen opiskelu jatkuu toisen asteen koulutuksessa – lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa tai esimerkiksi ammatillisen koulutuksen valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ryhmissä. Osa jatkaa opintojaan korkeakouluissa. Opintoissa eteneminen on yksilöllistä, samoin tukitoimien tarve.

Opiskelun tuen lisäksi nuori voi tarvita ohjausta arkielämän taidoissa: työnteossa, asumisessa ja vapaa-ajan vietossa.

Nuorten, aikuisten ja vanhusten AS-diagnosoinnin ja kuntoutuksen järjestäminen on vielä puutteellista. Vertaisryhmät, ympäristön ymmärtävä suhtautuminen ja tietoon perustuva itsekuntoutus auttavat aikuista AS-henkilöä kuntoutumaan. Jatkuvan kuntoutuksen ja suunnitelmallisen ohjauksen kehittäminen ovat nykyhetken haasteita.

HYVÄ KOHTAAMINEN

Kohtaa AS-henkilö ilman ennakoasennetta.

Älä leimaa!

Kysy ihmiseltä itseltään mitä hän tilanteessa toivoo.

Kommunikoi selkeästi. Käytä konkreettista kieltä ja kirjoitettuja ohjeita. Noudata kommunikoinnissa selvää vuorottelua.

Älä kuormita aistikanavia liiallisesti. Poista ylimääräiset ärsykkeet, kuten melu, valo, hajut ja liika lämpö. Vältä turhaa puhetta; hiljaisuus voi tarkoittaa asian prosessointia.

Huomioi myös fyysinen etäisyys.

Älä tulkitse. Kyseessä ei ehkä ole uhma, itsekkyyden tai paha tahto.

Ole suora ja selkeä. Varmista, että asiasi on ymmärretty.

Ole rauhallinen, ystävällinen ja määrätietoinen.

Hyvä kohtaaminen on perusedellytys onnistumiselle.